RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 247. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 25-го жовтня 1941. No. 247. Jersey City, N. J., Saturday, October 25, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БУЛИТ ЗА НЕГАЙНЕ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ НІМЕЧЧИНІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (ПА.). — В. Булит б. американський амбасадор до СССР і Франції, заявив групі републиканів, що Америка мусить негайно піти до війни, якщо хоче здержати Гітлера від панування над цілим світом. Рівночасно Булит критикував Рузвелта за це, що він надто повільно відповідає на всі провокаційні погрози Гітлера. Далі він змалював положення в Европі, заявляючи, що Гітлер збудував великий союз проти Америки. Він підбив цілу Европу та велику частину Росії, він захопив Україну та вдерається глибше в Донецький Басейн. Дарма що московський мужик боронить червоного царя з неменшою відданістю як він боронив білого царя, Гітлер має перевагу, казав Булит. Він твердив, що перед Америкою не лишається багато шляхів до вибору, а є лиш шлях капітуляції або війна. Булит є за війну.

НЕВДОВОЛЕННЯ З ПРОГОЛОШЕННЯ АРХАНГЕЛЬСЬКА.

ВАШИНГТОН. — С. Ерлі, секретар президента Рузвелта, заявив, що Білий Дім не є вдоволений скорим повідомленням Морської Комісії про це, що вся американська доства до Росії йтиме тепер не через Владивосток, але через Архангельськ. Він сказав, що це так само, що й повідомлення Гітлера про це, що воєнні матеріяли будуть вивозитися тепер з Бостону до московського порту на Білому морі. Є всі познаки вірити, що Департамент Стейту певном огірчений тою заявою Морської Комісії, тому, що з цього скористає в першу чергу Німеччина, яка зараз зверне більшу увагу на той шлях, куди будуть плисти американські кораблі. Департамент заперечив, начеб занехання владивостоцького шляху наступило тому, що Америка боялася Японії, або наслідком протесту японського уряду. Одинокою причиною зміни шляху, твердить Департамент Стейту, є це, що шлях до Архангельська є значно коротший як до Владивостоку.

ІКЕС ЗНОСИТЬ ОБМЕЖЕННЯ ПРОДАЖІ ГАЗОЛІНИ

ВАШИНГТОН. — Г. Ікес, секретар внутрішніх справ і нафтовий координатор, зніс заборону продавати газоліну між 7. годиною вечора й 7. годиною ранку, яка була впроваджена в східніх стейтах Америки ще минулого літа. Цю заборону пояснювано тим, що браку відповідних кораблів-цистерн для перевоження нафти морем з Тексасу. Це оголошення Ікеса прийшло рівночасно з повідомленням, що Англія звернула Америці около 40 американських кораблів-цистерн, які були на службі Англії.

СЕНАТ УХВАЛИВ ДРУГИЙ БУДЖЕТ „ЛІЗ-ЛЕНД" ЗАКОНУ

ВАШИНГТОН. — Сенат своїм голосованням 59 проти 13 голосів ухвалив додатковий буджет „ліз-ленд" закону та проголосував $5,985,000,000 для тих держав, що боряться з тоталітарною навалою. Як відомо, це вже другий того рода буджет, який ухвалено для аліянтів цього року. Законопроєкт віддано до голосовання палаті послів.

КЮДАГИ ВЗИВАЄ АМЕРИКУ ДО ПОСЕРЕДНИЦТВА В ЗАКЛЮЧЕННІ МИРА

ВАШИНГТОН. — Дж. Кюдаги, б. американський амбасадор до Бельгії, зізнаючи перед сенатською комісією заграничних справ в справі узброєння торговельних кораблів, заявив, що прийшов час, коли воюючі народи повинні заключити мир, а до цього мають допомогти Злучені Держави Америки. Він казав, що Гітлер „правдоподібно хоче тільки контролі над центральною Европою", але не вірить, щоб він хотів підбити західню півкулю. Він також сказав, що для наїзду на Німеччину треба щонайменше 8 мілїонів американського війська. Тому саме він противиться узброєнню кораблів.

АРГЕНТИНСЬКА МІСІЯ ІДЕ ЗА ЗБРОЄЮ ДО АМЕРИКИ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Заступник президента д-р Кастільо потвердив вістку, що Аргентина висилає спеціяльну делеґацію до Злучених Держав Америки для закупна більшої скількости зброї. Він рівнож заявив, що Аргентина не буде користуватися з евентуальних улекшень „ліз-ленд" закону.

БОРОВСЯ ПРОТИ НІМЦІВ, АЛЕ НЕ ХОЧЕ СЛУЖИТИ АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН (Конн.). — Дж. Бучер, абсольвент Єйльського університету, відповідає перед судом за це, що не хотів зареєструватися до військової служби, як цього вимагає новоухвалений закон. Минулого року він служив в американському амбуляційному відділі в Европі, був затоплений на кораблі „Замзам" та держаний німцями в концентраційному таборі у Франції. Тепер він не хоче воювати, як каже, за „американський імперіялізм", а своє рішення основує на „етичних засадах", які на його думку вартують стільки саме, що релігійні мотиви. Остаточно суд рішить його судьбу.

ХОЧУТЬ, ЩОБ АНГЛІЯ ПЛАТИЛА ГОТІВКОЮ ЗА АМЕРИКАНСЬКУ ПОЖИВУ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Вандерберг, републиканець з Мішіґен, вніс домагання, щоб Велика Британія заплатила $1,000,000,000 за ті харчі, які вишле їй Америка на основі ухвали нового буджету „ліз-ленд" закону. Він твердив, що британський уряд дістає готівку від тих, які одержують харчі, отже йому не буде тяжко заплатити Америці грішми.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ЗАБОРОНЯЄ ВИСИЛКУ ГРОШЕЙ ДО ДЕРЖАВ „ОСІ"

Секретар скарбу Г. Морґентав видав розпорядок, яким заборонив пересилати т. зв. вільні доляри, цебто жертви, до тих країв, що є під безпосередною контролею Німеччини й Італії. Є це додаток до відомого розпорядження про заморожения фондів держав „осі", яке видав президент Рузвелт 14. червня 1941. р. Ця заборона звернена в першу чергу проти Німеччини й Італії, які одержували більшу скількість гроша від своїх еміґрантів. В останніх роках такі допомогові пересилки виносили до $150,000,000 й більше річно. З вибухом війни ці жертви впали, але не зважаючи на це, Німеччина й Італія одержували ще досить великі суми у формі тих допомог. Крім тих еміґрантських висилок, ще ріжні релігійні й харитативні організації висилали великі суми заграницю. Наприклад, жидівські організації вислали до Палестини й Польщі $6,000,000 в 1936. р., а $8,000,000 в 1938. р. Інші філянтропійні та наукові інституції висилали від 6 до 9 мілїонів з Америки. Католицькі та протестантські організації вислали з Америки $20,000,000 в 1937. р., а в 1938. р., згідно з департаментом торговлі, релігійні й наукові організації вислали з Америки коло 40 мілїонів долярів. Департамент скарбу повідомляє, що американські горожани можуть посилати своїй рідні гроші до тоталітарних держав, або країн ними підбитих, але ці рідні мусять бути американськими горожанами.

ВИРВАЛИСЯ З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ТЮРМИ ТА УНИКНУЛИ СМЕРТИ

Зо Львова прийшла така вістка: З львовян, що закоштували ріжних „благ" большевицької слідчої тюрми, з якої їх випустили, знаємо ледви кількох осіб, а саме: б. голову „Просвіти" проф. д-ра Івана Брика, б. посла УНДО д-ра Степана Біляка, ред. В. Дзіся (вийшов з цілком підорваним здоровлям) і д-ра Семена Шевчука, адвоката у Львові.

В половині травня ц. р. випустили на волю з осавленої тюрми на Лубянції (т. зв. „внутрення тюрма НКВД") в Москві б. редактора „Діла" д-ра Івана Німчука й сеніора українських діячів д-ра Костя Левицького — обох по майже 20-місячнім увязненню. В половині квітня ц. р. вийшов з вязниці НКВД в Херсоні д-р Федір Мучій, лікар в Олеську, арештований ще в лютні 1940. р.

МАРШАЛ ТИМОШЕНКО ЗАСТУПИВ МАРШАЛА БУДЬОННОГО

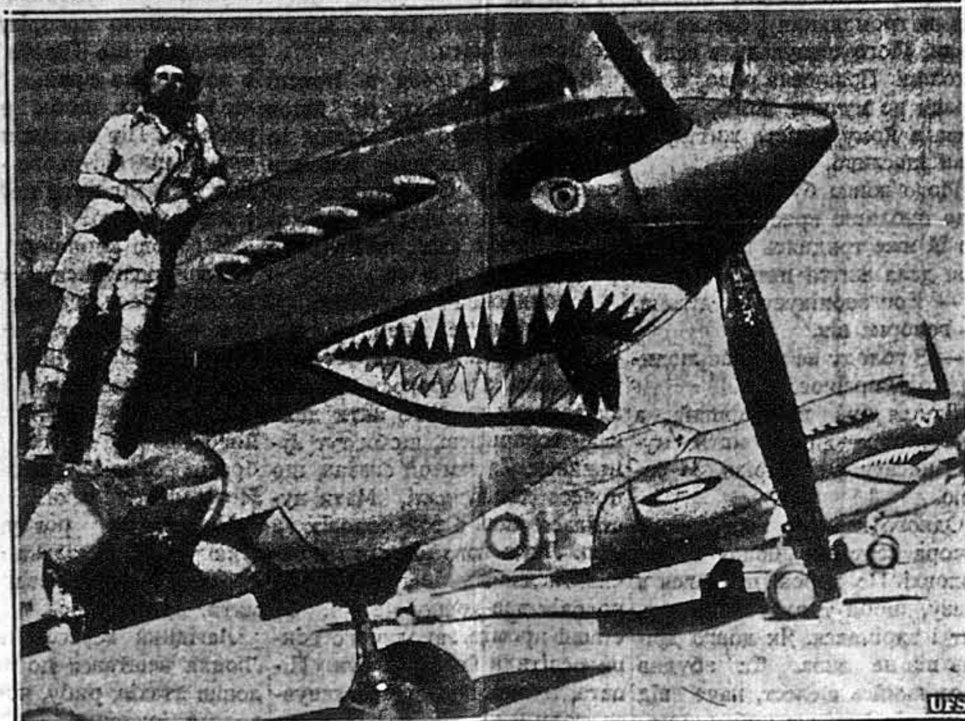
В найвищій команді совєтської армії зайшли далекойдучі зміни. Як було подано попереднього дня маршал Тимошенко уступив з командування центральним фронтом. Усуваючи його совєтський уряд не подав ніяких причин. Тепер совєтські урядові газети друкують вістку, що маршал Ворошилов і маршал Будьонний є також зняті з їхніх дотеперішних становищ. Їм тепер поручено інші завдання, а саме — творити в незанятих ще німцями совєтських територіях велику нову совєтську армію. Команду південним фронтом, яким дотепер командував маршал Будьонний, перебрав маршал Тимошенко. З Лондону доносять, що на основі тих змін виходить, що теперішний совєтський фронт під оглядом команди поділений на дві части: на північний, яким командує генерал Жуков і на полудневий, яким командує маршал Тимошенко. Вістки з Лондону також говорять, що полудневий фронт тепер стає важнішим від північного, бо німці скупчують там сили і після всякої правдоподібности старатимуться пробитись до Кавказу.

НІМЦІ ПРО СВОЇ НОВІ ОСЯГИ

Німецькі звідомлення говорять, що коло Москви вони в деяких точках пішли знов вперед і дістались 37 миль від Москви. Зновуж біля Харкова вони посунулись настільки вперед, що увійшли на периферії міста Харкова. Але самого міста ще не здобули. На фронті біля Ростова німецькі війська дійшли в одним місці до Дону, і здобули місто Ізюм. На ленінградському фронті, кажуть німецькі звідомлення, завдяки німецьким літакам і боєвим кораблям звязок між Ленінградом і островом Кронштадтом, на якім є совєтська морська твердиня, цілковито перерваний. Німецькі звідомлення також подають, що внаслідок слітної погоди і розмоклих шляхів воєнні операції на совєтськім фронті мусіли звільнитись.

СОВЄТИ КАЖУТЬ, ЩО ЇХ ЛІНІЇ ВПОВНІ ВИДЕРЖУЮТЬ

Совєтські офіційні звідомлення говорять, що це неправда, начеб німецькі війська дістались вже 37 миль від Москви. Найближче місце, яке вони осягнули, лежить 65 миль віддалене. Совєтські війська всюди видержують і завдають німцям великі втрати, кажуть совєтські звідомлення. Тяжкі бої ведуться за міста Калінін, але німці ще міста не взяли.

ДЛЯ СТРАШЕННЯ ВОРОГА.—Артист, що працював над цим британським воєнним літаком, вірить видно, що в бою важною справою є застрашити ворога. Він розмалював свій літак так, що він виглядає на людоїда-пажору.

ДИСКУСІЯ В БРИТІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ НАД ПОМІЧЮ СОВЄТАМ

ЛОНДОН. — В британськім парляменті відбулась гаряча дискусія над тим, чи британський уряд помагає Совєтам якслід і чи не можна булоб вислати тепер на европейський континент британської експедиційної сили? Посли з партії Праці гостро критикували трьох теперішних міністрів, це є Мурабасона, Морґесона і лорда Галіфекса. Два перші отверто заявляли, що хотілиб, аби Гітлер зо Сталіном боролися так довго, доки оба не поконають. Лорд Галіфекс мав в прилюдній промові ще перед вибухом німецько-совєтської війни заявити, що колиб Гітлер хотів воювати з Совєтами, то Британія йому в тім не перешкоджалаб. На закиди відповідали — Іден і Бівербрук. Іден заявив, що завваги лорда Галіфекса дійсно були не на місці, але таку помилку може кожний зробити. Щодо політики уряду, говорив Іден, то уряд приготовляє несподіванку Гітлерові і якби критики про це знали, то не ставилиб урядови в тій справі запитів, бо прилюдна відповідь тільки розкрилаб карти перед Гітлером. Лорд Бівербрук говорив, що Совєти дістають від Британії і Америки всяку поміч, яка була їм обіцяна. В часі свойого побуту в Москві Бівербрук говорив зо Сталіном і той говорив йому, що він в першу чергу рішать позви. Німецькі позви не є найліпші. Найкращі позви має Америка і ті позви Совєти дістають у великій скількости. Про совєтський промисл Бівербрук говорив, що він дуже ушкоджений, але при британсько-американській помочі його можна направити. Сталін йому товорив, що Совєти, готуючись на всяку можливість, побудували цілий ряд таких фабрик, яких можна перенести з місця на місце. І тепер багато воєнних фабрик перевезено на 900 миль в глибину краю.

НІМЦІ МАСОВО РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЗАКЛАДНИКІВ.

ВІШ. — Німецькі окупаційні власти зарядили розстріл сто нових французьких закладників, за те, що дотепер німцям не вдалось знайти вбивників двох німецьких старшин, які згинули — один в Нант, другий в Бордо. Щобільше, німці вже порішили, що коли до наступного дня не знайдуть вбивників, то розстріляють чергових 50 закладників, яких вони арештували давніше, ще перед вбивством і вже хочби через те ті закладники не могли нічогісько мати спільного з вбивствами. В той спосіб німці хочуть стероризувати ціле французьке населення.

ЛОНДОН. — Ген. Де Голь, командант „вільних французьких сил", видав заклик до місцевих французів, щоб вони тепер здержались з виконуванням скритих вбивств німецьких вояків, бо це тільки дає нагоду німцям витерибити найсвідоміший і найактивніший елемент. У свій час, говорить Де Голь, всі французи дістануть інструкції, що робити, та в який спосіб нищити ворога. Та це прийде щойно тоді, коли ворог вже буде знутра добре ослаблений.

ЗАКІНЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗМОВ В РИМІ.

РИМ. — Німецький міністер Функ закінчив свої розмови з італійцями про те, як вони мають експльоатувати багацтва України й інших занятих німцями земель. Ці здобуті на заході землі мають зробити решту Европи самовистарчальною. В тих розмовах німці також обіцяли італійцям доставити належну скількість вугля, але по досить високій заплаті.

В АНГЛІЇ ПЕВНІ ЗА МОСКВУ.

ЛОНДОН. — В англійських мілітарних колах є такого переконання, що Москва впродовж зими вдержиться. Шанси Москви вони ставлять 20 до 1. Після всякої правдоподібности, говорять ті англійські кола, німці тепер звернуть більшу увагу полудневому фронтови і старатимуться дістатись до Кавказу.

В ЯПОНІЇ ЗАДОВОЛЕНІ.

ТОКІО. — Хоч у Вашингтонських колах зроблено виразну заяву, що матеріяли з Америки повернено до Архангельська тому, бо туди коротша дорога до Совєтів, проте в Японії слідне велике задоволення, що Америка відвернула ті матеріяли зо шляху на Владивосток і післала їх куди інакше. Це добрий знак, і коли це правда, це значно облекшить дальші японсько-американські переговори відносно замирення на Далекім Сході, кажуть японські газети.

ПОЛЬСЬКА ПОМІЧ СОВЄТАМ.

МОСКВА. — Командант польських збройних сил в Совєтах, ген. Андерс, мав наради зо штабом совєтської армії, в ціли приспішення висилки польського війська на фронт. Те військо творяться на Сибірі, куди совєтські власти були колись запроторили польських вояків. З Лондону польський уряд висилає до Совєтів більшу скількість інструкторів.

НІМЦІ МАСОВО ВИСЕЛЮЮТЬ ЖИДІВ.

БЕРЛІН. — Німецька влада далі масово виселює своїх жидів на новоздобуті на сході території. Майно жидів німецька влада водночас конфіскує і продає на ліцитації. Представник уряду заявив, що це виселювання має чисто мілітарний характер. Жидів, казав він, не будуть замикати в концентраційні табори, тільки використають їх для мілітарних цілей.

ПОТРОЄННЯ ПОДАТКІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Італійський уряд втроє збільшив податки, щоб у той спосіб запобігти інфляції, якої небезпека з кожним днем зростає.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить пересилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІЛИ Й ПАНУЙ

У дипльоматичних кругах Вашингтону появилася чутка про загострення відносин між Румунією й Мадярщиною. Каже вона, що румунський уряд постановив виступити проти віденського пакту, котрим відібрано було Семигород від Румунії й передано Мадярщині. Каже вона далі, що Румунія, котра грає велику ролю в теперішній війні проти Росії, вважає цей мент за найкраще підходячий на викінчення рахунків з Мадярщиною, котра в війні проти Росії грає лише мінімальну ролю й понесла в ній лише невеликі втрати.

Хоча часописи подали вістку з певними застереженнями, все таки не можна заперечити рішучої можливости правдивости вістки. Бо яку можливість заповідалиб такі факти? Звісно не що інше, як те, що справа опреться об Берлін. Бо певно не зчеплять-ся собою до бійки румунські й мадярські вояки тепер, коли вони воюють проти спільного ворога. І вирішить спір певно Берлін, і ніщо казати, що хтось з вирішення буде невдоволений і знову буде відкликатися до Берліну. І так Берлін усе був би найвищим трибуналом для невдоволеного, хтоб ним не був.

А що таку політику Німеччина веде, це видно не лише з того, що політика їй вигідна. Це видно й з того, що цієї-самісінької політики придержується Німеччина й по інших частинах Европи. Власне недавно тому з німецьких жерел поширено по світі вістку про відвідини словацького премієра в Гітлєра, з підчеркненням братерства зброї між Словаччиною й Німеччиною. Звісно, Словаччина теж має ріжні порахунки зо своїми сусідами, головно з чехами й мадярами. І тому підчеркування братерства між словацькою й німецькою армією звертається вістем проти цих народів.

З іншого боку знову приходить вістка про подібне напруження між хорватами й італійцями. Нарікають італійці, що хорвати відкликаються до Берліну, щоб він поміг їм проти італійців. Щоб покласти конець таким заходам, італійці стараються добитись від Німеччини закриття хорватського посольства в Берліні. Дехто вже навіть уважає закриття того посольства вирішеною (Німеччиною) справою. Як справа там справді повернеться, то звісно невдоволені хорвати не перестануть далі робити заходи перед Берліном.

Є це стара політика, котру старі римські завойовники вложили в коротку форму: Діли й пануй. Її признаки відчувають на собі й українці, коли Німеччина сварить українців з поляками, прилучуючи українців в одну адміністраційну цілість з поляками, далі коли вона сварить українців з румунами, віддаючи Одесу під румунську адміністрацію. Все це зміряє до одної цілі: не вирішувати національних спорів, а ще гірше їх загострювати, щоби вічно позувати за розємного суддю й панувати над усіми.

РІЖНИЦЯ ДУМОК І ПЕРЕКОНАНЬ

Д-р Веслей Мего, нюйорський проповідник, мав недавно проповідь на тему ріжниці думок і поглядів в політиці і релігії. Казав, що однодушність поглядів викликує застій в життю, а ріжниця думки, вдержана в достойних формах, розбуджує в людей динаміку і скеровує їх в напрямку конкретної праці. Між іншим висказав він ось так:

„Чоловік повинен якнайсильніше держатись своїх релігійних і політичних переконань. Проте він може з найбільшою рішучістю обороняти ті свої переконання перед іншими, не попадаючи в лють і огірчення. Клопів в тому, що деякі люди, маючи свої вироблені і опановані переконання, не можуть повірити в щирість інших людей, що мають відмінні переконання. Людина є або не добрим спортовцем, або обороняє недобру справу, коли вона в своїй обороні вживає супроти свого противника лайки. Чутливі люди через те не дуже радо йдуть до політики, бо вони не зносять, коли хтось їхні мотиви ставить у сумнів і очорнює їх характер".

Ці слова треба собі добре запаматати. Першусього повинні ми запаматати ту святу правду, що ріжниця думок є конечна, та що вона, коли вдержана в достойних границях, не лиш, що не шкодить справі, але їй помагає. Нагадаймо собі з нашого життя такий приклад:

Ми йдемо на збори якогось товариства, де мають обговорювати справу, про яку ми покищо мало знаємо. Прийшли ми на збори, сіли і чекаємо. Наш мозок цілковито не працює, бо не маємо найменшого поняття про ту справу, зокрема не знаємо, як забиратись практично до роботи над даною справою. Ми в нашій душі навіть маємо переконання, що з того нічогісько не вийде. Але ми прийшли на збори тому, бо так треба було зробити; ми не хотіли розчаровувати наших урядників. Ми прийшли, але без віри, без думки, без пляну. Зачинається дискусія, справа з початку йде дуже пиняво. Ніхто не хоче забирати в тій справі голосу. Предсідник сам стогне над тою справою і напружує своїх сил, щоб рушити її з місця. Нарешті хтось забере слово і скаже щось не дуже до речі. Другий з обовязку підхопить це і скаже своє слово. Знов хтось скаже слово і знов висказує свою думку. Дискусію перебирає той, що перше говорив і змінює свій перший погляд, додає щось нового.

І так далі. Дискусія все живішає, з неї ступнево починає виринати виразний скристалізований погляд. Ще далі ми набираємо повної переконання, що ця справа не є така неможлива. Де далі ми самі набираємо запалу до неї і впрягаємось до роботи.

Правда, нераз той запал скоро кінчиться. Але не тому, що шляхом дискусії він зродився, тільки тому, що та дискусія не була вичерпна, не була досконала. В тій дискусії не вилущено якслід всіх можливих ситуацій, не передбачено всіх можливих подій. А ті, що передбачено, не вийшли так, як це було в пляні. Зайшли розчарування, а понад усе — забракло енергії, яка, з черги, знову завела не тому, що не велась над даною справою дискусія, а тільки, тому, що тої дискусії було замало та що вона не була в усіх доведена до одного висновку.

Буває також інакше. Буває таке, що члени приходять з підйомом на збори і запальчиво зачинають дискутувати. Але не дискутують спокійно, накидаються з обидами на інших, підозрівають інших, що вони мають якісь підозрілі мотиви, чи причини. Дискусія тоді обертається довкола пристрасних почувань, не зміряє до одного висновку, до будуючого заключення, тільки все зводить в нівець і залишає по собі прикре враження.

Та й ці відємні сторони дискусії не повинні нікого доводити до такого висновку, що дискусії зовсім непотрібні. Бо такий висновок наробить людям більше шкоди, ніж згадані відємні сторони дискусії. Відсутність всякої дискусії навіть не розпалить хвилевого вогня, навіть на малий час не розбудить в людей волі до якогось чину. Брак дискусії, як згадано на початку, викличе стагнацію.

Тому треба таки вертати назад до дискусії, але в тих границях, як це подав згаданий духовник. Треба дискутувати річево. Треба першусього мати виразні, передумані і тверді погляди на дані справи. Маючи такі передумані і тверді погляди не можна від першого противного подуву, себто від першого противного арґументу, тих поглядів відрікатись. Треба їх обороняти, але фактами, річевими арґументами. В ніякому разі не можна на чужий річевий арґумент відповідати тим, що ми підозріваємо в когось лихий мотив. В ніякому разі не можна на переконливий арґумент чи якийсь незаперечний факт відповідати тим, що мовляв, людина, яка переповідає цей факт, має у тому якісь підозрілі цілі. А прецінь той факт міглаб нам переповісти якась машина, якийсь грамофон, що будучи мертвим, не має ніяких особистих мотивів. Річевий арґумент треба поборювати такими самими річевими арґументами, а нічим іншим.

Зрозуміло, що вже по всім, себто по арґументі, можемо вдумуватись і в чиюсь душу і дошукуватись мотивів. Бо люди зверхній світ таки сприймають субєктивно, себто під кутом внутрішних поглядів. Їхній погляд на якусь малу справу може бути частиною цілого їхнього світогляду на ціле життя, чи на якусь велику проблему. Отже в ті мотиви можна вглиблятись і треба вглиблятись. Та ніколи не можна чужого річевого арґументу, якого ми не всилі річево відбити, відбивати в той спосіб, що приходимо відразу до підозріння, мовляв: „А, я знаю, чому він таке говорить! Він сякий і такий!" Така дискусія не вияснить справи, тільки занурить її ще більше в непросвітні умови і чуттєві нетри.

Отже треба дискусії, але достойної й річевої.

КРУТІЙСЬКИЙ „СВІТ"

Недавно тому помістили ми статтю п. н. „Бреше на всі застави", в якій виказали звичайний обман, якого допустився часопис „Світ" тим, що фальшиво представив, що в першім числі „Свободи" з 1893 року було видруковане „русскій", коли цього там не було, а було „руский".

Як бачимо справа проста і ясна: Було в першім числі „Свободи" так, як написав „Світ", чи не було? Ми доказали чорне на білім, що не було, себто, що „Світ" свідомо написав неправду. І якби малось тут до діла з людьми, що розуміють, що нечесно поступили, то принаймні мовчалиб, як не малиб відваги признатись до вини. Та так не є зо „Світом". В числі з 16. жовтня б. р. в рубриці „На злобу дня" часопис „валяє дурака" і цілком поминає те, про що іде, до вини не признаєсь, обману не спростовує, а зачинає писати про людей з „примітивною етикою", що беруть за палку чи кулак, коли їм бракує арґументів. Виходить, що це в нас нема етики, бо ми назвали брехунів брехунами... Отже, замісць сказати, що ми написали неправду і нам це доказати, лисом підшитий „Світ" зачинає давати „лекцію граматики", що „руский" це неправильний вираз, а повинно було бути „русский". А далі розписується, що часопис по англійськи називався давно „рошен", а потім „литл рошен", а потім „рутінієн" і т. п. Що по англійськи названо „Свободу" давно всіляко, ми цього ніколи не заперечували, але це вже зовсім інша річ. Про це не було мови. Бож іде про те, як було писане в самій „Свободі": „русскій" чи „руский". А тає, що не було ніколи і бути не могло „русский", бо це слово означає у нас „московський" чи російський, а „Свобода" ніколи не була московською чи російською газетою, ні мовою, ні духом. Уже цілий світ крім „Світа" розуміє ріжницю між „рошен" і „юкрейнієн" і знає, що тут іде про два споріднені, але ріжні народи.

Та від „Світа" тяжко вимагати, щоб і він це признав. Він жеж не знає як прочитати свою власну „русскую" назву (читає „Світ" замісць „Свет"). І тому ми не велиб з ним уже ніякої дальшої розмови, якби не те, що він взявся тим разом ще за старий чорносотенний трик і пише про українство, видумане німцями для розбиття „русского" народу, а далі ще за щось таке, що вже виглядає на нікчемну провокацію.

Ми розуміємо, що духовних отців зо „Світа" дразнить, коли ми нагадуємо за царських агентів і за ту московську пропаганду, що велася в Америці за гроші царського уряду і перетягала наш нарід до російської православної церкви, щоб при її допомозі лекше цей нарід обмосковити. Без праці російської православної місії й „пособій" з Росії не булоб цілком певно тих многих православних церков в Америці, що то позатягали до себе українських вірних, що були темні й несвідомі й не знали, що попали в руки своїх національних ворогів. Певно, що згадка про царських платних агентів і „пособія" немила, але вона правдива і цього ніяк заперечити не можна, як не можна твердити, щоб українська церква в Америці, чи українські народні установи і газети, були колинебудь на чиїмсь жолді, щоб одержували колинебудь від когось якісь матеріяльні піддержки. Український нарід в Америці, як його установи і преса, розвивались тут виключно своїми власними силами і жертвами. Навіть їх найзручніший і найвпливовіший ворог не зможе доказати, що було інакше. Американське українство вийшло з крови, мозку, праці й жертвенности українських імігрантів, з сірої маси робітників і тої малої горстки українських духовних і світських інтелігентів, що стояли вірно й чесно при простому люді, намагаючись його підняти згідно з тими ідеями, що їх проголосили генії українського народу: Шевченко і Франко. А згадуємо за те тільки тому, що „Світ" має відвагу твердити щось інше. І то в такий спосіб, що читаючі цей часопис можуть застосувати його писання до „Свободи".

Отже, пишучи про „Свободу", згаданий „Світ" твердить, що „до останньої війни одна з українських газет ніколи не нарікала на лихий стан своїх фінансів. Держала кореспондентів чи не по всіх столицях світа, вела велику політику, її тон був завзятий, її вважалось, принаймні її редакторами, альфою і омегою політичної орієнтації українських сепаратистів. Та як тільки американські симпатії стали рішучо по стороні демократичного світогляду, як тільки уряд взявся серйозно до чужинецьких агентів і вони були заставлені реєструватись, то виявилось, що бракує фондів, що передплата не вистарчає, та що треба або припинити видавництво, або шукати нових засобів. Можна жонглірувати маєтком українського громадянства. Можна твердити, що чорне є білим і навпаки. Але з американським урядом жарувати не можна!"

Даючи ще новому українському поколінню, родженому в Америці, науку про „штучність" українського руху і українства, та заповідаючи, як то загал потерпить за ту українську ідею через лідерів, „Світ" кінчить оті погрози ось так:

„Злетять з педесталу лідери, а з ним піде в трубу і та ідея, котра від самого свого народження опиралась на „фабрикації й на субсидіях тих, що сьогодня хочуть поневолити весь світ"."

Очевидно, що ми не будемо вести зо „Світом" дискусію на тему його дикої ненависти до українського народу і його визвольних змагань. Ми тільки хочемо ясно й отверто знати, яка то українська газета діставала колинебудь субсидії від тих що „нині весь світ хочуть підбити". Тому, що „Свобода" вела і веде далі кампанію за поліпшення своїх фінансів, що вона була завжди в американсько - українськім життю провідною і мала кореспондентів по ріжних краях світа, ми домагаємось, щоб „Світ" отверто заявив, чи він має „Свободу" на думці, коли це писав у статті, в якій веде зо „Свободою" полеміку.

Заявляємо, що ми дуже радо хотілиб стрінутись зо „Світом" на американській арені, щоб дати нагоду „Світови" це ширше вияснити, бо інакше булиб ми змушені зачислити „Світ" до тої голоти, яка такими речами воює, але якої не можемо дістати перед суд чи іншу американську владу, бо нема виглядів, щоб можна було потім дістати назад витрачені на такі речі гроші. Думаємо, що „Світ" не захоче бути зачисленим до цієї голоти і таки відважиться вийти на чисте поле зо своїми так тяжкими закидами хочби в інтересі добра цього краю, в якому живе. Для нас ті закиди, коли це має до нас відносність, є підлою і нікчемною брехнею. Отсе ми заявляємо і ждемо на те, щоб ми могли представити американській владі ось тих злочинників, що беруться у теперішні грізні часи такими засобами підкопувати і розбивати змагання американського уряду довести край до повної гармонії.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Сфінже.

ДИТИНА

Андреа Моратіні прозивали „Люпля", бо його ясні кучері розсипалися йому аж по чолі, а це додавало йому завадіяцького вигляду. То був малий збиточник, перший син сільського робітника та ще молодої, гарної жінки. Жив у гарному селі провінції Романя.

Село це лежить недалеко більшого міста, знане зі старинних мистецьких творів і роботячости населення. Воно є теж недалеко торговельного вузла „Віа Емілія", куди в старовину переходили римські леґіони. Широкими, рівними серпентинами лучить воно ріжні околиці Італії.

Долина простягається у спокійний, безкраїй краєвид, що гомонить від співу жайворонків. Долину перерізує багато штучних каналів і рік, понад якими знімаються мальовничі мости і луки. На овиді зарисовуються Апеніни у фіолетній красі. Часом у погідний день видно три шпилі Сан Маріна.

Село має ледви тисячу душ населення. Та є тут стільки типів, що можна найти серед них матеріял до найцікавіших психольогічних студій. Тут якнайкраще вдержався характер романської раси.

Люпля був одним із представників тієї раси, він був живий і впертий. Вже на чотирнацятому році життя.

Люпля був веселий, живий хлопець. Не зважаючи на помилки, його любили навіть ті, які вважали його карою божою. Малий ростом, хоч було йому вже чотирнацять літ, а звинний був наче тигр. Вставав разом зі сонцем, одначе ще ніколи не заробив навіть одного сольда. Любив танці й співи. Вечорами уладжував із товаришами справжній хор. Співали веселі чи сумні пісні. Жінки зворушені вибігали перед хати послухати співу.

Люпля не був жорстокий, як часто діти бувають, навпаки був благородний та добрий. Все станув в обороні слабшого. Хлібом ділився з товаришами або з прошаком.

Він дуже любив батька й неньку, братів. Та найбільше гордий був своїм батьком. А батько був чесна, працьовита людина, свідома своїх обовязків як громадянин і батько родини. Його шанували в селі й околиці. Працював радо, а що праця не мучила його, лише давала йому радість життя, то жив щасливо.

Його жінка була відома на всю околицю красуня, хоч було їй вже тридцять пять літ і хоч дала життя пятьом синам.

— Бог заопікується дітьми, — говорив він.

— З голоду не вмирає людина, коли працює.

Люпля був найстарший, а наймолодшу дитину мати мусіла носити ще скрізь із собою.

Одного гарного вересневого вечора вертався Люпля з риболовлі. По дорозі поклався в траву, щоби трохи відпочати. Тут і здрімався. Як довго дрімав він не знав. Та збудив його якийсь шелест, наче від босих ніг. Гдійсно побачив подальше якусь жінку, що йшла згори збочі над потоком. На голові несла клунок білля. Позад неї прикрою стежкою ступав мущина й ніс під пахою кладку до прання білля.

Обоє вони не бачили Люплі, бо він лежав серед високої трави. Та Люпля своїм бистрим оком пізнав, що ця жінка, це його — мати.

Вона часто прала в потоці діточе білля. Та хто це йшов із матірю? Хто ніс кладку до прання, яку звичайно ніс він сам, Люпля? З цікавости заперло в нього віддих... не хотів за ніщо в світі, щоби обоє не запримітили його.

А вони обоє пристанули в цьому місці де беріг потока був лагідніший і де стежка сходилася з дорогою. Люплі здавалося, що його мати дала знак товаришеві, щоби тут зупинився. Та тамтой сказав, що понесе дошку далі. Мати пустилася далі, а той чоловік за нею. Лиця його Люпля не бачив. Як вийшли на гору, той чоловік дав дошку матері. Останні проміні заходячого сонця освітили його. Це був Піпета, муляр. Муляр розглянувся сюди й туди, наче хотів упевнитися, чи нема кого близько. Потім... обняв Люплеву маму й шептав їй щось до вуха...

Сильний, стрункий Піпета двома-трьома скоками найшовся на другому боці потока. Відтам з ліса чути було стукіт. Там будували хатину, яка недавно погоріла. Люди говорили, що Піпета нарочно в ночі кидав сірники у стайні чи на стрих, щоби все мати роботу... Піт виступив на чолі чотирнацятилітнього Люплі. Яке діло міг мати цей Піпета з його матірю?

В голові хлопчини шуміло. Сльози тиснулися до очей. Йому здавалося, що він є свідком чогось лихого, що не повинно статися. Він уже нераз сполошив любовну пару, та тут певно не те. Ні, ні! Цеж його ненька, його меньших братів, жінка його батька. Його мати не така...

На таких роздумуваннях зійшло Люплі кілька днів. З часом усе затерлося в його памяти, призабулося.

Лагідний вересень кінчився. Люпля вештався по околиці: ловив птахів, рибу, носив ріща додому, ожини.

А одного дня сказав батько Люплі, що він мусить перестати байдикувати та почати вчитися якогось ремесла, щоби з користю працювати для родини, а ні, то хай буде хліборобом.

— Колиб мені приключилося якесь нещастя і я вже не міг би працювати — а за таке не тяжко — то хто працюватиме для матері й твоїх маленьких братів? Годі тобі далі байдикувати. Ти вже не хлопчина, мусиш заробляти гроші!

Ця сама думка приходила вже нераз і самому Люплі. Та ні, він не хоче бути ремісником, не запродасть своєї волі! Буде, як і його батько хліборобом, працюватиме на врожайній землі. Його очі навикли до зелені, до природи. Та він такий малий і слабовитий, то дідич певно не платитиме йому стільки, що іншим робітникам. Батько жалів його, а мати полишила цю справу батькові, хай він рішає. Люпля й дома був пожиточний: носив воду, дрова, ходив коло худоби.

— Підійдемо до збору винограду, — сказав батько — підеш на роботу до виноградарів. Це нетяжка робота й приємна.

(Дальше буде).

З ГОЛОСІВ ПРО УКРАЇНУ І УКРАЇНЦІВ

Американсько - польська преса, яка знову черпає свої відомости з лондонських комунікатів, подає такі дальші вістки, звязані з німецькою окупацією Західньої України:

I.

Німецькі кокетування українців.

Потверджується вістка, що Берлін апробував назначення д-ра Костя Левицького на становище президента Української Національної Ради з осідком у Львові. Українські чинники стараються, щоб німці позволили урухомити українські академічні школи, як університет і політехніка та інститути: медичний, педаґоґічний, ветеринарійний та музичний. Виклади на вищих школах ще не розпочалися тому, що всі будинки заняті німецькими військами.

Школи в Східній Галичині.

Німецька влада затвердила статут професійної орґанізації українських вчителів, яка називається „Українське Обєднання Праці". Орґанізація шкіл в Галичині представляється так: нормальні та середні школи будуть тільки українські та німецькі, а професійні польські школи будуть тільки там, де щонайменше 60 родин зажадає науки в польській мові. В польських школах не будуть вчити німецької мови. Не буде цілком жидівських шкіл. В українських школах учителями будуть тільки українці, а в польських поляки.

Ревіндикації православних церков на Холмщині.

„Краківські Вісти" повідомляють, що православний архиепископ Іляріон Огієнко почав широко закроєну акцію ревіндикації українських православних церков на Холмщині. Досі він привернув українцям 62 православних церков, забраних населенню польською владою. В холмській діецезії є тепер 152 парохій і 12 деканатів (в 1939 р. було 52 парохій та 6 деканатів). Українське православне духовенство бере дуже активну участь в суспільно-культурному життю українців. Орґан української православної церкви називається „Український Православний Вістник".

„Українізація" преси в Східній Галичині.

По всіх більших і менших містах Сх. Галичини появляються нові українські щоденники та тижневики. У Львові є їх кілька, а деякі заступають такі польські ґазети як „Ґазета Львовска" та „Нови Дзєнік Львовскі". На їх місці виходять тепер „Українські Щоденні Вісті" та „Львівські Вісті". Майже у всіх повітових містах виходять льокальні українські часописи. Останньо почали виходити в Бучачі, Бережанах, Копичинцях і Зборові.

Залізничі получення Львова.

Зо Львова курсують залізниці до таких міст: Городка, Красного, Тернополя, Ковля, Бродів, Киверців, Ходорова, Станиславова, Кракова й Перемишля. Залізнича комунікація на інших лініях далі перервана, тому, що понищено мости та віядукти підчас боїв. Дозвіл на подорож залізницею одержується тільки в урядових справах.

Проти - жидівські зарядження У Львові.

Німці заборонили жидам змінювати мешкання під загрозою 3-х місяців арешту або 1,000 золотих гривни. У Львові впроваджено для жидівського населення окремі трамваєві вози.

II.

З інших пресових джерел черпаємо ще такі вісти:

Словаки видали мадярам Івана Рогача?

Саскатунський „Новий Шлях" з 13. жовтня ц. р. подає таку вістку: Старокраєва преса подає, що відомого діяча в Карпатській Україні, б. секретаря президента о. А. Волошина, Івана Рогача, який в останньому часі перебував в Пряшеві, видалила словацька влада 28. травня ц. р. зо Словаччини та передала його на словацько - мадярській границі мадярській владі. Про дальшу долю Івана Рогача невідомо.

Згинув українець, канадійський летун, у виправі на Німеччину.

До молодої дружини сержанта пілота Олександра Е. Моканика у Винніпеґу, прийшла 12. жовтня ц. р. телеґрама з повідомленням, що її чоловік поляг в бою, дня 11. жовтня. В суботу, як відомо, сотки анґлійських літаків доконали масового наїзду на мілітарні обєкти в Німеччині, Голяндії, Бельґії та Франції. Десять бомбовиків не вернуло з рейду. На одному був сержант пільот Моканик.

Сержант пільот Моканик уродився у Винніпеґу, як син українця Василя Моканика. До публичної й середної школи ходив у Винніпеґу, опісля три роки на медичні курси в місцевому університеті. Летунські кваліфікації здобув ще перед війною, а до летунської служби пішов 13. вересня 1940 р. Одружившися з дочкою б. учителя О. Климкова з Винніпеґу, він виїхав до Анґлії у травні ц. р.

Крім батька, матері та дружини, пок. Моканик лишив ще й сестру Анну.

Звільняють полонених українців, б. вояків червоної армії.

У Львові звільнила німецька команда 1,500 українців полонених, що були забрані до червоної армії. Це самі галичане.

Звільнення відбувалося з великою парадою. Німецька влада хвалила свою „великодушність".

Свято Івана Купала в Женеві.

В Женеві, в мешканні ред. Єремієва та його родини, відбулося свято Івана Купала, з якого дохід призначено для українських дітей у Франції та на допомогову акцію Вірменського Комітету, що взяв також чинну участь в уряджені свята. Ясний і місячний вечір причинився значно до великого успіху вистави, що складалася з представлення й купалівських обрядів на березі ставка в супроводі пісень і танців. Програма здобула рясні оплески кількох соток глядачів. Численні статті з світлинами в швайцарській, французькій і італійській пресі свідчать про успіх, який спонукує орґанізаторів виступу поновити виставу в наступному році.

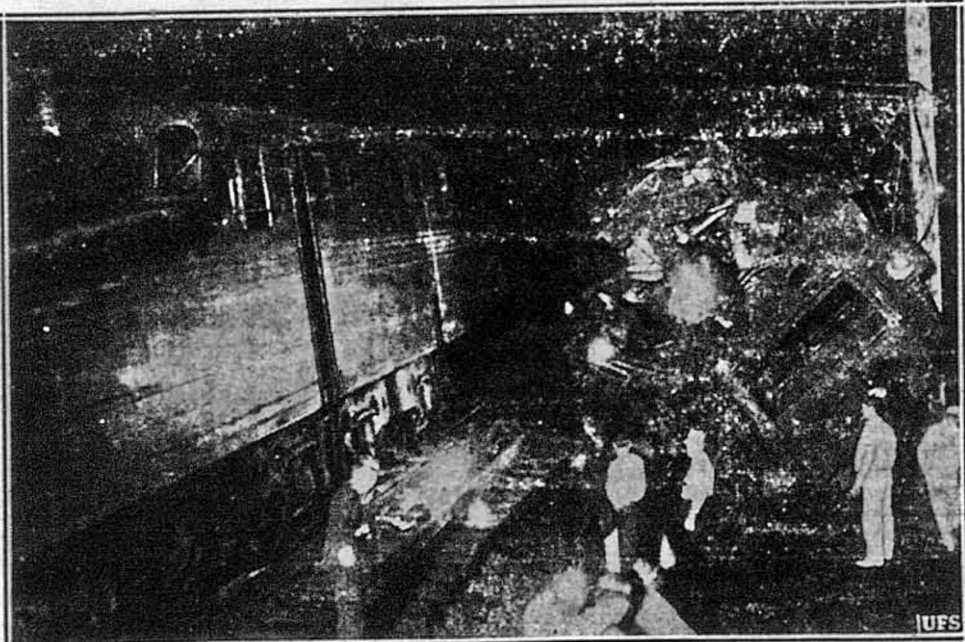
Пише про Україну й Гітлера.

Мелвин К. Вайтледер пише у філядельфійському „Івнинґ Бюлетен", що німці здавна мали пляни, щоб захопити Україну та тому саме піддержували українську визвольницьку пропаґанду.

Але, каже він, справедливість вимагає, щоб сказати, що не всі українські націоналісти йшли за німецькими націстами. Деякі, пише Вайтледер, пішли до Лондону, щоб переконатися, що можна там зробити, коли Гітлер став другом Сталіна.

Далі він переказує про теперішні події в Україні, зазначуючи, що Гітлер, занявши українську землю, Галичину віддав її Польщі, а в Україні наставив свого ґавляйтера Коха, який покищо урядує в Кенігсберґу, в Східній Прусії.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.—Коло міста Ровей, Ню Джерзі, обтерся поспішний поїзд, що їхав з Вашинґтону до Ню Йорку залізницею Пенсилвенія, об пасажирський поїзд. На звичайному поїзді ранені 24 пасажири й машиніст. На світлині бачимо віз звичайного поїзду, зваленний на бік на стовпі з електрикою високого напняття.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАЯВА Р. ПРИДАТКЕВИЧА.

Прошу ласкаво не відмовити мені поміщення в „Свободі" отсеї заяви:

У звязку з моєю діяльністю як концертового скрипака починають появлятись в часописах, видаваних англійською мовою, разом з моїм прізвищем додатки „російський" або „російсько-американський скрипак".

Мені навіть неможливо слідкувати за всякою заміткою в американських часописах, а тим самим спростовувати таку неправду. Тому цею дорогою звертаюся до українсько-американського громадянства з проханням, щоб цього роду додатки спростовувати. Редактор кожного часопису радо спростує, коли йому цю помилку вияснитьcя. При таких вияснениях прошу використати таке:

Я є гордий з того, що вже є 12 років американським горожанином. Російським горожанином я ніколи не був. Я тільки жив два роки в українськім місті Одесі, яке офіційно вважалось одним з головних міст „Української Радянської Соціялістичної Республики", що разом з іншими того роду республиками творила Союз Совєтських Соціялістичних Республик.

Живучи в Одесі, я уживав приватно і підчас викладів музичних предметів в Інституті Народньої Освіти (каледжу для учителів) української мови. Доперва кілька літ після виїзду з Української Р.С. Р. (а не з Росії!), і то аж з приїздом в Америку, я став кромі англійської мови вивчувати ще й російську мову.

Усю свою загальну освіту в народній, середній, у вищій школі, а також в університеті, набув я у Львові в українській мові. З політичних причин називали мою рідну українську мову „рутенською", але ніколи російською. Основи музичної освіти дано мені в Українському Вищому Музичному Інституті у Львові.

В мойому рідному домі говорено головно по українське. Ніхто з моєї рідні російської мови не знав і її не розумів.

Своє дитинство провів я, співаючи чудові українські пісні, слухаючи чарівних українських казок, болючи і радіючи минувшиною і сучасністю українського народу.

Студіюючи порівнування слов'янських мов під професорами Вондраком (чехом) і Решетаром (сербо-хорватом) на університеті у Відні, чув я про українську мову (хоч під назвою рутенської) як про мову соборних українських земель та як про самостійну словянську мову. Так само ось ті словянські вчені вчили мене, що називати українську мову малоросійською, є з наукового боку без основ.

Заявляю, що ставлюсю з пошаною як до російської мови так і до російської культури, так, як ставлюся з пошаною до культури кожного народу.

Мій звязок з українським народом є зовсім природний і не є виразом ніякого „ізму". Того роду звязків ніхто ніколи не вирікається. Їх шанують усі культурні люди, зокрема ті, що виховані в демократичнім дусі.

Роман Придаткевич.

АРХИЄПИСКОП СПЕЛМАН ВІДВІДУЄ РУЗВЕЛТА

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт та нюйорський архиєпископ Ф. Спелман відбули довшу конференцію в Білому Домі. Виринають здогади, що обидва вони говорили про положення релігії в Совєтському Союзі та про американську допомогу большевикам. Офіційні чинники мовчать про тему розмов обох достойників.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Як замикали Дім „Карпатія"?

У пятницю 10. жовтня 1941 р. в годині 5 ввечір прийшов зі суду наказ замкнути Дім „Карпатія", що був загально відомий як Український Народний Дім під ч. 217—219 при 6-тій вулиці в Ню Йорку. Його купив Метрополітен Сейвинґс Банк на ліцитації дня 30. вересня за тисячу долярів. Той банк хотів дістати дім в посідання. Спротиви не помогли.

Як прийшов судовий урядник („маршал") замикати дім перед 6-тою годиною, то не було нікого з управителів дому на місці. Але дім таки замкнено, а річи позволено винести в суботу. Отже від 10 год. зрана аж до пятої звечера вивозили все, що лише можна було вивезти, бо банк наказав усе усунути. Ресторан Корпорації „Карпатія" з усією обстановою, барою і кухнею; робітничі юнії, зо всім, що лише мали; українські товариства з шафами, прапорами, книжками, бюрками; а крім цього ще уладження великої концертової салі. Все те мусіло бути винесене, або вивезене.

Отже не диво, що коло дому зібралося багато людей — як на похорон. Стояли люди й балакали. Розпамятували 24-літню історію дому, згадували величні й сумні події. Але, як бачу, ніхто про це до ґазети не подав.

Я був в Народнім Домі робітником на сцені і свідком майже всіх переживань громади, імпрез, свят і підприємств. Я надіявся, що хтось із тих, що тоті підприємства уладжували, щось напише на спомин Народньому Домові. Але, як ніхто не пише на „будьте здорові", то я хоч подаю новинку для тих, що колись будуть в ґазеті шукати за історією Українського Народнього Дому в Ню Йорку.

Андрій Борик.

ПРО ВБИВСТВА ЖИДІВ НА УКРАЇНІ

Невідомі новинкарські аґенції, з „одного пункта в Европі", подали до американських ґазет новинку, що на Україні німці і „українські фашисти" тисячами мордують жидів: Трупи жидів пливуть по Дністрі, говорить та новинка. В числі помордованих жидів знаходиться 15,000 виселених з Мадярщини. В Камінци Подільськім вбито 8,000 жидів, виселених з Польщі.

YOUR ARMY

(This is the twenty-sixth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving the history figures on its organization.)

From the dawn of history man recognized the advantage of being able to attack his enemy from an elevation, preferably from the sky itself. Mythology and poetry through the ages have revealed this understanding of the tactical value of aircraft, even though the ancients believed it could be provided only by magical or supernatural means. American invention of the airplane eliminated the need for either magical or Olympian intervention in getting man off the ground. The United States Army appreciated that the ancient dream of a third dimension to war had been realized and purchased the first airplane ever acquired by a government for military use.

In 1909 Frank Lahm, now a colonel in the Army Air Force, was the first Army officer to make a flight with Orville Wright. In October and November of the same year Col. Lahm, then a lieutenant, was taught to fly by the late Wilbur Wright. About the time he finished his flying lessons he was detailed to the 7th Cavalry. From March to July in 1912 and from March to December in 1913 Col. Lahm was detailed to the Signal Corps on which the duty of developing the new device had fallen. He then was again sent to a cavalry unit and it was not until 1916 that he was returned to Signal Corps Aviation.

In the meantime at Fort Sam Houston, Texas, a first lieutenant of the Signal Corps, Benjamin D. Foulois, now a major general on the retired list, became godfather to the solitary plane which constituted the Army's entire air arm. At Fort Sam Houston, Texas he virtually taught himself to fly, and spent about as much time making repairs to the plane as he did flying it. His experimental work, however, laid the foundation of the Army Air Force.

Little attention was paid by the public generally, however, to the Signal Corps' aviation experiments and the World War found the United States without any military aviation worth mentioning.

This was by no means an unmitigated evil. Plane design was improved so rapidly during the World War that any ships in being at its beginning were obsolete within a year. So the United States lost nothing by its lack of a great fleet of out-moded planes. It lost a great deal by its failure to have an adequate organization for the operation and development of its air arm, and a trained reserve by which the air arm could be expanded on short notice. It was much easier to suggest that such an organization be created, however, than it was to offer a workable plan for its creation.

Aviation in general, and military aviation in particular, were then, and are now, in the experimental stage. Commercial aviation is highly successful both as a business investment and a means of communication. Military aviation has made necessary a complete revision of the techniques studied so laboriously by military students since the last World War. Nevertheless the leading experts in the field of aeronautics confess frankly that they are still groping in experimental fog and have as yet no definite idea of either the possibilities or limitations of aviation. They know, of course, what the ships of today will and will not do. But they admit frankly that they have no such information on the ships of tomorrow. They will not even hazard a guess as to their design.

There is one thing, however, on which the experts agree—that as military aviation develops the technique of attack, defensive techniques, some involving the use of aircraft, others without them, will also develop so that this phase of warfare is unlikely to become stabilized for many years. This characteristic of military aviation has been ignored by many aviation enthusiasts with the result that bitter controversies have raged between them and conservatives who underrated the temporary relative advantage possessed by a nation strong in air-power.

The United States Army in developing its air force has proceeded cautiously, in recognition of the speed with which planes become obsolescent. Consequently, although it has at times lacked funds to press research and improvements as far as its experts desired, it has at least avoided loading itself up with models which soon would become outdated. The War Department's aviation policy has been directed toward preparing for the war of the future. In line with this policy it recently announced the unification of all War Department air activities in a unit known as "The Army Air Forces." This unit includes Headquarters, Army Air Forces; the Air Force Combat Command; the Air Corps, and all other air units. There also is a newly created Air Council charged with the duty of periodically reviewing and coordinating all major aviation projects of the Army.

The chief of the Army Air Forces controls the activities of the Air Force Combat Command, and of the Air Corps and supervises and coordinates the training of all other air units. He determines the financial requirements of the Army Air Forces and controls and supervises the expenditure of funds appropriated for the Army Air Forces.

The Commanding General, Air Force Combat Command subject to the Chief of the Army Air Forces, controls all airial operations of the Command, except those of units assigned to task forces, overseas garrisons or to other commanders. He is responsible for the training and efficiency of his command. It is his duty to maintain it as a powerful and perfectly functioning combat force.

The Chief of the Air Corps, in accordance with the directives and policies of the Chief of the Army Air Forces, is charged with what is known in the Army as "housekeeping." His duties include, except where they are delegated to others by higher authority, the supervision of all activities connected with research, development, procurement, storage, supply, maintenance, final disposition of military aircraft, supplies and in general the thousand-odd behind-the-line activities which are necessary in order to keep the combat units of the air establishment at their peak. The Chief of the Air Corps is responsible for the training of personnel in primary, basis and advanced pilot functions and in the specialized non-pilot functions of pilot crews. He also commands and controls all Air Corps stations and all personnel, units and installations thereon, including station complement personnel and their activities.

The Air Council includes the Assistant Secretary of War for Air as ex-officio member, along with the Chief of the Army Air Forces, who is president of the Council, the Chief of the War Plans Division of Department, the Commanding General Air Force Command, the Chief of the Air Corps and such other personnel as may be appointed from time to time by the Secretary of War.

This setup not only gives the Air Corps virtual autonomy within the War Department, but provides for an elasticity of organization suited to the changing techniques of military aviation.

Білий правдивий або штучний шовк не пожовкне в часі прання, якщо до води, в якій його полочеться, додамо трохи оцту.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 22. жовтня 1941. помер у Перт Амбой, Н. Дж., довголітній член Бр. св. О. Николая, від. 104. У. Н. Союзу,

АНТІН МИКОЛАЇВ.

Покійний родився 7. червня 1884. року. Походив зо села Ходачкова, повіт Тернопіль. До У. Н. Союзу вступив 25. квітня 1910. року. Усі діти і жена також належать до У. Н. Союзу.

Покійний лишив у смутку жену Анастасію, семеро діточок: Івана, Стефана, Франка, Володимира, Михайла, невістку Бойту, Анну, замужну Петрів, Марію, замужну Ґайдаш, та внуків: Данила, Герія й Бойту.

Похорон відбудеться в неділю, 26. жовтня, в годині 2. попол., при участи членів Бр. св. О. Николая, від. 104., і родини та знайомих з дому жалоби, 336 Summit Ave., на Alpine Cemetary.

Нехай прибрана земля Вашингтона стане Йому вічним спочинком!

Г. Мисак, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ФЛОРИДІ

Українців, що живуть у Мамі, Гомстед, Голивуд, Форд, Ларедел чи в околиці, прошу зголоситися до підписаного в справі організування відділу Українського Народного Союзу в Флориді, листовно на адресу:

MYKOLA MAKSYMOVICH
R. 3, Box 940, Miami, Flo.
або особисто до хати:
225 NW 82 St., Miami, Flo.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 429. Дивна пропозиція.

Скоро бутавці були побиті і почали просити пощади. Тарзанові пощастило відкликати з побоєвища малп. Далі він звелів всім дикунам зібратись,

Як дикуни його окружили, Тарзан виголосив до них промову, в якій заявив: „Ніколи в житті не смійте зачіпати моїх приятелів!"

Тепер Сандо звернувся до Тарзелі і заявив: „Це могутній Тарзан. Від нього я навчився тих штучок нетрів, які я опісля передав тобі".

Після тих слів Тарзеля звернулась до Тарзана з такими словами: „Ти і я одної раси, ти будь моїм подругом".